

contents

PIOTR OGRODZKI – IN MEMORIAM

9
FROM THE EDITORS

10
PIOTR OGRODZKI'S PUBLICATIONS

18 Genowefa Horoszko
THE COINS OF THE POMERANIAN PRINCES

22 Karina Chabowska
FINDING BACCIARELLI'S SKETCHES

28 Helena Kowalska, Lech Łopuski, Magdalena Mielnik
FROM BERLIN TO GDAŃSK

35 Andrzej Mężyński
THE HANDING OVER OF ARCHIVES

38 Monika Kuhnke
DOCUMENTS OF THE SZEMBEK FAMILY

41 Daniel Reniszewski
FACSIMILE FOR ŁAŃCUT

44 Magdalena Marcinkowska
PROPRIETARY RIGHTS UPHELD

48 Arkadiusz Wagner
ON THE DRAMATIC FATE OF "THE CHAIN LIBRARY" IN ŻŁOTORYJA

52 Iwona Arabas
(with N. M. Smirnowa, U. Krasnobajewa, S. A. Kowalenko)
SALVAGED FROM THE MOSCOW BLAZE

58 Ryszard Nowicki
REMNANTS OF THE COUNT SKÓRZEWSKIS' COLLECTION

62 Hanna Łaskarzewska
THE RIGA TREATY

68 Agnieszka Szykuła-Żygawska
THE LOST ARTWORK OF THE BAKKA SIBLINGS

70 Robert Kudelski
WARTIME LOSSES – TRACES OF LOST COLLECTIONS IN LOWER SILESIA

76 Jerzy Petrus
THE POST-WAR FATE OF THE PAINTINGS FROM THE CHURCH IN ŻÓŁKIEW

81 Paweł Sadlej
CONSERVATION OF THE PAINTINGS BATTLE OF VIENNA AND BATTLE OF PARKANY

86 Janusz Mróz
A CONTROVERSIAL HISTORIC OBJECT

90 Zbigniew Tucholski
LOSSES IN THE MUSEUM OF TRANSPORT

96 Robert Kola
POLONICA FROM THE WARSAW MUSEUM OF TRANSPORT IN BERLIN

98 Jan Skłodowski
FOLLOWING THE LITHUANIAN ROUTE OF THE WITKIEWICZES

102 Anna Żakiewicz
THE UNFINISHED PORTRAIT

105 Agnieszka Kasprzak
RETURN THAT HAD NOT BEEN PLANNED

111 Maria Thullie
THE COLLECTION OF FELIKS JASIEŃSKI MANGGHA

118 Teresa Lasowa
SKANSEN-TYPE MUSEUMS

123 Iwona Gredka
INSURING MUSEALIA IN PERMANENT MUSEUM EXHIBITIONS

128 Monika Barwik
THE FIRE IN PETRYKOZY

132 Marcin Sabaciński
VANDALISATION OF THE JAKUSZOWICE PRINCES' SETTLEMENT

134 Police Information
CRIME AGAINST CULTURAL PROPERTY IN 2012

139 Wojciech Krupiński
WORK OF THE BORDER GUARDS IN 2012 AND 2013

142 Hubert Kowalski
DROWNED IN THE SWEDISH "DELUGE"

145 Barbara Brozda
STOLEN/FOUND. EUROPE IN 2012

148 Monika Ostaszewska
THE CASE OF BREITWIESER

150 Maria Romanowska-Zadrożna
MINISTRY OF CULTURE AND NATIONAL HERITAGE PUBLICATIONS

152 Katarzyna Józwiak, Wojciech Szafrąński (WPIA UAM)
ART FORGERIES. LEGAL ISSUES

154 Robert Pasieczny
TRAINING OFFER OF THE NATIONAL INSTITUTE (NIMOZ)

155 Olgierd Jakubowski
THE INTERNATIONAL INTERPOL CONFERENCE

155 Arkadiusz Wagner
THE FIRST CONFERENCE IN POLAND DEVOTED TO BOOK BINDINGS

156 oprac. Monika Barwik
CATALOGUE OF LOSSES

168 oprac. Maria Romanowska-Zadrożna
CATALOGUE OF WAR LOSSES 1939–1945

172
INTERPOL CATALOGUE

w numerze

PIOTR OGRODZKI – IN MEMORIAM

9
OD REDAKCJI

10
PUBLIKACJE PIOTRA OGRODZKIEGO

18 Genowefa Horoszko
MONETY KSIĄŻĄT POMORSKICH

22 Karina Chabowska
DWA SZKICE BACCIARELLEGO ODNALEZIONE

28 Helena Kowalska, Lech Łopuski, Magdalena Mielnik
Z BERLINA DO GDAŃSKA

35 Andrzej Mężyński
PRZEKAZANE ARCHIWALIA

38 Monika Kuhnke
DOKUMENTY RODU SZEMBEKÓW

41 Daniel Reniszewski
FAKSYMILE DLA ŁAŃCUTA

44 Magdalena Marcinkowska
POSZANOWANE PRAWO WŁASNOŚCI

48 Arkadiusz Wagner
O LOSACH BIBLIOTEKI ŁAŃCUCHOWEJ ZE ŻŁOTORYI

52 Iwona Arabas
(współpraca: N. M. Smirnowa, U. Krasnobajewa, S. A. Kowalenko)
OCALAŁE Z MOSKIEWSKIEJ POŻOGI

58 Ryszard Nowicki
ŚLADY ZBIORÓW HRABIÓW SKÓRZEWSKICH

62 Hanna Łaskarzewska
TRAKTAT RYSKI. FAKTY I REFLEKSJE

68 Agnieszka Szykuła-Żygawska
ZAGINIONA TWÓRCZOŚĆ RODZENSTWA BAKKÓW

70 Robert Kudelski
DOLNOŚLĄSKI TROP

76 Jerzy Petrus
POWOJENNE LOSY OBRAZÓW Z KOŚCIOŁA W ŻÓŁKWI

81 Paweł Sadlej
KONSERWACJA BITWY POD WIEDNIEM I BITWY POD PARKANAMI

86 Janusz Mróz
KŁOPOTLIWY ZABYTEK

90 Zbigniew Tucholski
STRATY MIĘDZYWOJENNEGO MUZEUM KOMUNIKACJI W WARSZAWIE

96 Robert Kola
POLONICA Z WARSZAWSKIEGO MUZEUM KOMUNIKACJI W BERLINIE

98 Jan Skłodowski
LITEWSKIM SZLAKIEM WITKIEWICZÓW

102 Anna Żakiewicz
NIEDOKOŃCZONY PORTRET

105 Agnieszka Kasprzak
NIEPLANOWANY POWRÓT STEFANA NORBLINA

111 Maria Thullie
KOLEKCJA FELIKSA JASIEŃSKIEGO MANGGHA

118 Teresa Lasowa
OCHRONA SKANSENOWSKICH MUZEÓW

123 Iwona Gredka
UBEZPIECZENIA MUZEALIOŃ W EKSPOZYCJACH STAŁYCH

128 Monika Barwik
POŻAR W PETRYKOZACH

132 Marcin Sabaciński
ZNISZCZENIE OSADY KSIĄŻĘCEJ W JAKUSZOWICACH

134 Informacja KG Policji
PRZESTĘPCZOŚĆ PRZECIWO DOBROM KULTURY 2012

139 Wojciech Krupiński
NIELEGALNY WYWÓZ ZABYTKÓW

142 Hubert Kowalski
ZATOPIONE W POTOPIE SZWEDZKIM

145 Barbara Brozda
SKRADZONE/ODNALEZIONE. EUROPA 2012

148 Monika Ostaszewska
SPRAWA BREITWIESERA

150 Maria Romanowska-Zadrożna
PUBLIKACJE DEPARTAMENTU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MKIDN

152 Katarzyna Józwiak, Wojciech Szafrąński (WPIA UAM)
FAŁSZERSTWA DZIEŁ SZTUKI. ZAGADNIENIA PRAWNOKARNE

154 Robert Pasieczny
OFERTA SZKOLENIOWA NIMOZ

155 Olgierd Jakubowski
MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA INTERPOLU

155 Arkadiusz Wagner
PIERWSZA W POLSCE KONFERENCJA OPRAWOZNAWCZA

156 oprac. Monika Barwik
KATALOG STRAT

168 oprac. Maria Romanowska-Zadrożna
KATALOG STRAT WOJENNYCH 1939–1945

172
KATALOG STRAT INTERPOL

FROM THE EDITORS

Piotr Ogródzki, Deputy Director of the National Institute for Museums and Public Collections, and in 2012 also Editor in Chief of the *Valuable, Priceless, Lost* magazine, died in the prime of his life. The present issue of the quarterly, which this time is appearing as an annual edition, is devoted to the memory of this outstanding specialist. Piotr Ogródzki was the co-founder of *Valuable, Priceless, Lost* and published over 120 articles in the magazine. The first of these appeared in issue number one. His texts encompassed a wide range of problems connected with the protection of works of art and securing cultural property. He devoted many articles to the problem of restituting Polish artworks found abroad.

The present issue of the magazine features reprints of two of his articles. The first one was written in 1997 and entitled "Thefts of Cultural Property in Poland", while the last (thematically connected with the 2011 publication "Will We Recover the Monstrance from Sadtowo?"), "The Return to Sadtowo". The solid, enduring values of Piotr Ogródzki's texts carry a strong educational message. This is why the decision was taken to publish a list of all his articles in the current issue of the magazine.

The present, annual edition of *Valuable, Priceless, Lost* features over 30 articles, while maintaining the structure of the quarterly. The topics include losses of cultural property, different issues concerning museology, as well as articles on those artworks which have successfully been recovered. There are also presentations of works which have been bought abroad or donated to Poland after establishing their Polish provenance. The problems of protecting collections from damage and theft are signalled, and ways of drawing up effective insurance policies explained. The Ministry of Culture and National Heritage publications, as well as the most interesting archeological discoveries of the past year are discussed. Moreover, attention is drawn to the catalogues of current and wartime losses, as well as those works which are searched by Interpol.

OD REDAKCJI

To wyjątkowe wydanie CBU za rok 2013 poświęcamy Pamięci Piotra Ogródzkiego – Współtwórcy naszego pisma, stałego Autora, a w roku 2012 także redaktora naczelnego. Żegnamy Go w CBU artykułami, których ukazanie się wytyczyło granicę 16-letniej aktywności Piotra Ogródzkiego na naszych łamach: rozpoczętej alarmującym tekstem ze stycznia 1997 r. – *Kradzieże dóbr kultury w Polsce* – i zakończoną optymistycznie w grudniowym wydaniu CBU nr 4/73 z 2012 r. – artykułem *Powrót do Sadtowa* [nawiązującym tematycznie do artykułu z grudnia 2011 r. *Czy odzyskamy monstrancję z Sadtowa?*]. Te dwa odległe w czasie artykuły silnie łączy ze sobą ta sama ekspercka analiza skojarzona z osobistymi opiniami, zdradzającymi szczere zaangażowanie. Dojrzała konsekwencja w podejmowaniu przez Piotra Ogródzkiego w dziesiątkach artykułów aktualnych problemów bezpieczeństwa i ochrony zabytków utrwaliła Jego obraz jako wybitnego specjalisty, wszechstronnie znającego zagadnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, rozumiejącego istotę zagrożeń dla zbiorów publicznych i kolekcji prywatnych, oddanego sprawie doskonalenia systemu zabezpieczeń dóbr kultury narodowej. Pilnie śledził i analizował przyczyny strat – głównie kradzieże i pożary zabytków; przestrzegał przed lekceważeniem zagrożeń. Był inicjatorem ważnych przedsięwzięć na rzecz ochrony zabytków, organizował efektywną, międzyresortową współpracę instytucji, których statutowe obowiązki koncentrują się na bezpieczeństwie i ochronie dóbr kultury.

Oprócz publikacji w „Cenne, bezcenne, utracone” Piotr Ogródzki napisał bądź był współautorem kilku niezwykle cennych książek, które stały się źródłem wiedzy o wielu dziedzinach składających się na cały proces ochrony dziedzictwa narodowego. Do takich publikacji należy zaliczyć wydaną w roku 2008 książkę *Ochrona indywidualna dzieł sztuki i zabytków w muzeach czy Prawne podstawy ochrony zabezpieczenia muzeów*. Był też inicjatorem corocznych, specjalnych wydań CBU pod tytułem „Katalog utraconych dzieł sztuki”, gdzie również zamieszczał autorskie publikacje.

My wszyscy, którzy Piotra Ogródzkiego znaliśmy osobiście, zapamiętamy Go jako przyjaznego, pochłoniętego pracą Kolegę i rozważnego Szefa,

jako Człowieka powszechnie cenionego i szanowanego. Czytelnikom CBU pozostał jedynie wydrukowany ślad Jego zawodowej drogi – wspomnienie tekstów człowieka, któremu rzeczywiście zależało. Publicystyka Piotra Ogródzkiego to cenne źródło praktycznej wiedzy dla wszystkich zainteresowanych oceną sytuacji w sferze ochrony dziedzictwa kultury narodowej. Przypominamy Państwu w tym wydaniu tematy Jego autorstwa, publikowane w CBU w przekonaniu, że istnieją ważne powody, by powracać do lektury wielu z nich.

Cztery tegoroczne numery kwartalnika „Cenne, bezcenne, utracone”, tj. nr 1/74, nr 2/75, nr 3/76 i nr 4/77, oddajemy Państwu w formie edycji jednorocznej – z opóźnieniem, za które pragniemy szczerze przeprosić.

Obszerna objętość rocznikowego wydania CBU 2013 pozwoliła nam uniknąć ograniczeń kwartalnika. Zachowaliśmy zarazem znaną Państwu strukturę pisma, do której wielu naszych stałych Czytelników zdążyło się przyzwyczaić. W tej rocznej edycji CBU kontynuujemy tematykę podejmowaną we wszystkich poprzednich wydaniach. Pisząc o stratach zabytków spalonych lub zrabowanych, zamieszczamy także materiały o tych dziełach sztuki, które udało się Polsce odnaleźć i odzyskać; prezentujemy dzieła do muzeów zakupione lub darowane z zagranicy po ujawnieniu ich polskiej proweniencji; sygnalizujemy problemy ochrony zbiorów przed zniszczeniem i kradzieżą, wyjaśniamy kolejne aspekty skutecznej polityki ubezpieczeniowej. Niezmiennie ważna pozostaje też problematyka konserwacji zbiorów w Polsce i niszczących zagranicą dzieł polskich twórców. Omawiamy publikacje MKiDN, a także problematykę skansenów (inicjatywa NIMOZ) oraz najciekawsze odkrycia archeologiczne mającego roku. Zwracamy uwagę na stałe pozycje w CBU: katalogi strat bieżących (malarstwo, rzeźba i rzemiosło), katalog strat zabytków utraconych w wyniku II wojny światowej oraz informacje dotyczące kradzieży dóbr kultury na świecie i poszukiwanych przez Interpol.

Zapraszamy Państwa do lektury.

cbu@nimoż.pl